

Mazelen keren terug via de achterdeur

Er zijn mazelen in Europa, daarom moeten huisartsen hun kennis over de infectieziekte opfrissen. De recente uitbraak van mazelen op een Haags kinderdagverblijf maakte de situatie actueel.

Huisarts Barbara de Doelder uit Rijswijk hoorde eind maart via de huisartsenorganisatie Hadoks, die onder meer de huisartsendienst in de regio Den Haag organiseert, van de mazelenuitbraak bij een kinderdagverblijf. 'Eén van de vier besmette kindjes is bij de hap terechtgekomen. Dat was natuurlijk niet de bedoeling. Vervolgens zijn alle huisartsen geïnformeerd en is het hele protocol gestart.'

Als praktijkhouder ging De Doelder na of iedereen wel afdoende gevaccineerd is. De medewerkers zijn van de generatie die beschermd is via het Rijksvaccinatieprogramma (RVP), daarin zijn de mazelen vanaf 1976 opgenomen. 'Interessant genoeg bleken mijn collega en ik bij de generatie te horen die niet volledig beschermd is. Ik ben van 1977 en had maar één inenting gehad in mijn jeugd. Gelukkig hebben we ook anderen op de praktijk die wel volledig beschermd zijn, dus als we een mazelenpatiënt hadden moeten bezoeken, dan kon dat. Mijn collega en ik hebben inmiddels via de apotheek voor onszelf de tweede vaccinatie gehaald.'

Onvoldoende beschermd

Van tevoren had De Doelder zich niet gerealiseerd dat ze zelf mogelijk onvoldoende beschermd zou zijn. 'Ik volg het RVP. Dat is niet iets waar je aan denkt.' De nieuwe aandacht heeft ertoe geleid dat ze wel wat gericht te werk gaat als praktijkhouder. 'Als je me twee weken terug een vraag over mazelen had gesteld, had ik een heel ander antwoord gegeven. Met name het juist níét uitnodigen van mensen op de praktijk, dat advies heb ik eerder niet meegekregen. Dat is in tegenspraak met wat je gewend bent te zeggen wanneer mensen bellen met een serieuze klacht: komt u maar even, dan kijken we ernaar.'

Ook de praktijkassistenten zijn nu anders geïnstrueerd. 'Ze moeten de symptomen van mazelen bewust nagaan als iemand belt en nog gericht navragen.' Toevallig belde de dag ervoor nog een moeder die vreesde dat haar kind van 6 jaar de mazelen had. 'De assistente schrok even: mazelen, dat had ze nog niet eerder meegemaakt. Wat doe je dan? Natuurlijk moet je gewoon

‘Ik heb de mazelen in mijn tien jaar als huisarts nooit in het echt gezien’

even goed het hele verhaal uithoren. Is het kind in aanraking geweest met een besmette patiënt? Nee. Is het gevaccineerd? Ja. Daarnaast bleken de symptomen helemaal niet die van mazelen te zijn. Dus het was loos alarm.’

De Doelder: ‘Een dergelijk telefoontje laat zien dat mazelen in de omgeving veelvuldig is besproken.’

Wat natuurlijk meespeelt, zegt ze: ‘In mijn tien jaar als huisarts heb ik zelf nog nooit mazelen gezien. Het zijn ziektebeelden die je niet uit de praktijk kent. Het feit dat nu breed onder de aandacht wordt gebracht waarop artsen moeten letten, vind ik wel prettig.’

‘Een uitbraak als deze is het bewijs dat een ziekte als mazelen via de achterdeur toch weer kan opduiken’, stelt De Doelder vast. ‘Het vergt een alertheid bij de beroepsgroep. Ik vind het moeilijk om tegen ouders te zeggen dat zij hun baby móéten vaccineren, maar dit is wel een praktisch voorbeeld om te gebruiken in een gesprek als ouders twijfelen. Je ziet dat het niet-vaccineren niet zonder risico’s is.’

Kleine clusters

Omdat mazelen niet meer zo vaak voorkomt, denken de meeste artsen niet direct aan mazelen wanneer een patiënt zich met hoge koorts en vlekjes meldt in de spreekkamer. Dat was voor het RIVM mede de aanleiding om huisartsen en ziekenhuizen onlangs via het NHG te wijzen op de bestaande richtlijnen.

De directe aanzet hiervoor was de lichte stijging van het aantal mazelengevallen in de eerste drie maanden van 2019. Het gaat om vijftien gevallen en dat is wat hoger dan gemiddeld in dezelfde periode in voorgaande jaren. Er is geen sprake van een epidemie, benadrukt arts infectie-

ziekten Helma Ruijs (RIVM). ‘Het gaat om kleine clusters, waarbij een inwoner van Nederland de mazelen in het buitenland heeft opgelopen. Terug in Nederland wordt een klein aantal mensen eromheen besmet.’

Er is een grote mazelenepidemie in Oekraïne (37 duizend patiënten in 2019), maar er zijn ook uitbraken in Roemenië, Polen, Italië en Frankrijk. ‘Recentelijk was er een patiënt in Nederland die het had opgelopen tijdens een skivakantie in Val Thorens.’

Richtlijnen

De NHG-richtlijnen die nu bij artsen onder de aandacht zijn gebracht, zijn bijna zes jaar geleden opgesteld naar aanleiding van een eerdere uitbraak in de Biblebelt. Tussen mei 2013 en maart 2014 was er een grote mazelenepidemie, voornamelijk onder niet-gevaccineerde, orthodox-protestantse schoolkinderen. In totaal werden er 2700 patiënten gemeld, in werkelijkheid hebben toen naar schatting 30 duizend mensen mazelen gekregen en zijn 181 patiënten met mazelen in het ziekenhuis opgenomen. Eén meisje van 17 jaar overleed.

Het advies aan huisartsen luidt sindsdien: bescherm je medewerkers en patiënten, neem hygiënemaatregelen als je mazelen vermoedt. Weer mensen met mazelen uit de wachtkamer, en plan een huisbezoek. Mocht iemand toch al in de wachtkamer zitten en je vermoedt mazelen: geef hem een mondkapje. Ook achteraf moet een arts in actie komen. Mazelen is immers een meldingsplichtige ziekte en dient te worden gemeld bij de GGD. Deze zal dan vervolgens het bronnen- en contactonderzoek oppakken. ‘Maar in de praktijk wordt er soms te laat aan mazelen gedacht’, constateert Ruijs. Vandaar dus het advies van vorige week aan de artsen om de richtlijnen nog eens door te nemen. De recente uitbraak in Den Haag kwam er tussendoor. Ruijs: ‘We waren er al mee bezig.’

Brand meester

Er zijn overigens in Den Haag geen nieuwe besmettingen bijgekomen, sinds begin vorige week een vierde kind besmet bleek.

Het contactonderzoek, waarbij circa 150 mensen zijn onderzocht, is afgerond en GGD Haaglanden hoopt dat het bij vier gevallen blijft. Rekening houdend met de incubatietijd, wordt naar verwachting 19 april het sein ‘brand meester’ gegeven. De GGD doet geen mededelingen over het betreffende kinderdagverblijf vanwege de privacy van de patiënten. ‘Het was een geval van dikke pech. Het had overal kunnen gebeuren’, aldus woordvoerder Miranda de Haan van GGD Haaglanden. In dit geval was geen van de vier kinderen gevaccineerd. Voor twee van hen was dit omdat zij jonger waren dan 14 maanden. De GGD heeft mensen die met de mazelenpatiëntjes in contact zijn geweest zo nodig vaccinatie of een injectie met immuunglobuline aangeboden. Niet allemaal zijn ze gevaccineerd, zegt de woordvoerder. ‘Dat is per geval bekeken.’

Natuurlijke immuniteit

Dit jaar zal het aantal mazelengevallen in totaal iets hoger zijn dan voorgaande jaren, maar het RIVM verwacht niet dat zich in Nederland een grote epidemie zal voordoen. Dat is mede het gevolg van de epidemie van 2013/2014, legt Ruijs uit. ‘Deze uitbraak deed zich voor in de groepering met religieuze bezwaren tegen vaccinatie. Zij hebben door deze epidemie natuurlijke immuniteit opgebouwd, waardoor het enige tijd zal duren voordat een dergelijke grote epidemie zich weer zal voordoen.’

Meer voor de hand liggen onregelmatig voorkomende ‘kleine clusters’ van mazelen. ‘Bij voorkeur wil je een vaccinatiegraad van 95 procent of hoger. De vaccinatiegraad voor mazelen is in ons land momenteel 92,9 procent en lijkt te stabiliseren. Doordat de vaccinatiegraad niet optimaal is en er in diverse landen mazelen uitbraken zijn, zullen we de komende tijd vaker dergelijke ‘kleine clusters’ – krijgen zoals in Den Haag.’ ■

Zie ook het nieuwsbericht op blz. 7.

web

Meer over dit onderwerp vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.